

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Obdo/4/2020
Identifikačné číslo spisu: 1207215280
Dátum vydania rozhodnutia: 29.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1207215280.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: MERUS, spol. s r.o., so sídlom P. Pázmáňa 49/3, 927 00 Šaľa, IČO: 36 548 464, zastúpeného advokátskou kanceláriou LÖWY & LÖWY s. r. o., so sídlom Slowackého 56, 821 04 Bratislava, IČO: 47 236 230, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, so sídlom Chlumeckého 2, P. O. BOX 57, 820 12 Bratislava, IČO: 00 166 260, o zaplatenie 1 168 990,16 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 25Cb/102/2007, o dovolaniach žalobcu a žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. júla 2019, č. k. 1Cob/53/2019-671, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalobcu odmieta.

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 3. júla 2019, č. k. 1Cob/53/2019-671 vo výroku I. v časti, v ktorej potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 20. februára 2018, č. k. 25Cb/102/2007-575 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Bratislava II z 15. februára 2019, č. k. 25Cb/12/2007-651 o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 663 878,37 eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 663 878,37 eur od 19. mája 2009 do zaplatenia, a vo výrokoch II. a III. a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom (v poradí tretím) z 20. februára 2018, č. k. 25Cb/102/2007-575 v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie z 15. februára 2019, č. k. 25Cb/102/2007-651 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 167 990,16 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 19. mája 2009 do zaplatenia, vo zvyšku žalobu zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 90 %.

2. V odôvodnení rozsudku okresný súd uviedol, že žalobca sa domáhal voči žalovanému nároku na náhradu škody v celkovej sume 1 168 990,16 eur pozostávajúcej z náhrady škody predstavujúcej uhradenú zmluvnú pokutu v sume 663 787,38 eur a ušlého zisku v sume 504 111,78 eur (pôvodne sa žalobca domáhal zaplatenia náhrady škody vo výške 1 225 619,38 eur, v časti o zaplatenie 13 242,- eur okresný súd konanie zastavil uznesením zo 7. mája 2013, č. k. 25Cb/102/2007-334 a v časti o zaplatenie

44 387,23 eur s príslušenstvom okresný súd žalobu právoplatne zamietol rozsudkom z 24. septembra 2013, č. k. 25Cb/102/2007-463 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 18. mája 2016, č. k. 1Cob/61/2014-516 - pozn. dovolacieho súdu), ktorá mala vzniknúť v dôsledku nezákonného rozhodnutia Katastrálneho úradu v R. zo 16. októbra 2003, č. XXXX/XXXXX-X/D.r a ktorým malo byť žalobcovi znemožnené po dobu 19 mesiacov vykonávať vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré získal na základe dražby uskutočnenej v rámci exekučného konania. Z dôvodu, že nebol ich vlastníkom, nemohol ich ani scudziť tak, ako bolo dohodnuté v zmluve o budúcej zmluve uzavretej 27. marca 2003 s obchodnou spoločnosťou K. s.r.o. ako budúcim kupujúcim.

2.1. Súd prvej inštancie skonštatoval, že zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 58/1969 Zb. je objektívna, ktorej sa štát nemohol zbaviť a ktorá bola založená na kumulatívnom splnení troch podmienok: 1. nezákonné rozhodnutie, 2. vznik škody a 3. príčinná súvislosť medzi vydaním nezákonného rozhodnutia a vznikom škody.

2.2. Podľa okresného súdu došlo zo strany Katastrálneho úradu v R. vydaním rozhodnutia zo 16. októbra 2003, č. XXXX/XXXXX-X/D.r na základe protestu prokurátora k spochybneniu otázky vlastníckeho práva žalobcu, keďže na jeho základe nebol žalobca evidovaný v katastri nehnuteľností na príslušnom liste vlastníctva ako vlastník nehnuteľností, pričom týmto rozhodnutím malo prísť k spochybneniu verejnej listiny ako nadobúdacieho titulu, ktorú by žalobca mohol použiť ako podklad pre prevod vlastníckeho práva. Uvedené rozhodnutie bolo zrušené rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 15. decembra 2004, č. k. 11S/74/2003-53. Protest prokurátora v spojení s odôvodnením rozhodnutia Katastrálneho úradu v R. vyvolal závažné pochybnosti o nadobúdacom titule žalobcu, keďže síce bol odstránený len záznam z katastra nehnuteľností majúci evidenčné účely, avšak navodil pochybnosti o vlastníctve žalobcu.

2.3. Zmluvnú pokutu podľa súdu prvej inštancie žalobca uhradil obchodnej spoločnosti K. s.r.o. z dôvodu, že ako nevlastník nemohol kúpnu zmluvu uzavrieť, nakoľko by vedome uzatvoril absolútne neplatný právny úkon. Podľa okresného súdu, ak by nedošlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia, žalobcovi by nevznikla ním uplatnená škoda.

2.4. Úrok z omeškania priznal súd prvej inštancie žalobcovi od 19. mája 2009 ako nasledujúceho dňa, kedy bola žaloba doručená žalovanému, keďže za kvalifikovanú výzvu na plnenie adresovanú žalovanému bolo možné považovať až samotnú žalobu.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozhodujúci o odvolaní žalovaného rozsudkom z 3. júla 2019, č. k. 1Cob/53/2019-671 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 663 878,37 eur s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 663 878,37 eur od 19. mája 2009 do zaplatenia, rozsudok súdu prvej inštancie v časti o zaplatenie 504 111,97 eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 504 111,97 eur od 19. mája 2009 do zaplatenia zmenil tak, že žalobu zamietol, zmenil výrok rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania tak, že žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného konania vo výške 12 % a žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 14 %.

4. V odôvodnení rozsudku v potvrdzujúcej (vyhovujúcej) časti uviedol, že v čase výzvy na uzavretie kúpnej zmluvy obchodnej spoločnosti K. s.r.o. adresovanej žalobcovi nebola na strane žalobcu ako budúceho predávajúceho splnená existencia vlastníctva nehnuteľností, keďže hodnovernosť verejnej listiny preukazujúcej vlastnícke právo bola spochybnená výmazom záznamu z listu vlastníctva. Krajský súd doplnil, že nevlastník môže uzavrieť kúpnu zmluvu o prevode nehnuteľností len vtedy, ak existuje právna skutočnosť, ktorá odôvodňuje opodstatnený záver o tom, že prevodca nadobudne majetok do svojho vlastníctva (napr. v prípade dojednania odkladacej podmienky). V rozhodovanom spore však takáto skutočnosť neprichádzala do úvahy, keďže žalobca už vlastníkom bol, avšak z dôvodu nezákonného rozhodnutia príslušnej správy katastra spochybňujúceho jeho nadobúdací titul nemohol so svojim majetkom nakladať.

4.1. Podľa krajského súdu bola daná existencia príčinnej súvislosti pre priznanie nároku na náhradu škody. K procesnej obrane žalovaného doplnil, že záznam o nadobudnutí vlastníckeho práva má len deklaratórny charakter, avšak protest prokurátora a následné rozhodnutie správy katastra vniesli pochybnosti o nadobúdacom titule žalobcu. Žalobca síce nadobudol vlastnícke právo príklepom na

dražbe, avšak súd musí príklep schváliť, čím aprubuje nadobudnutie vlastníckeho práva. Práve rozhodnutie exekučného súdu, ktoré bolo podľa Exekučného poriadku nevyhnutné, bolo spochybnené zo strany správneho orgánu.

5. V zmeňujúcej (zamietajúcej) časti odvolací súd uviedol, že k vzniku škody v časti uplatneného ušlého zisku v sume 504 111,97 eur nedošlo. Podľa názoru krajského súdu nezrealizovanie obchodu žalobcom nie je možné považovať v zmysle ustanovenia § 442 Občianskeho zákonníka za vznik ušlého zisku. Ak sa pripravovaný obchod, ktorým bol v tomto prípade predaj nehnuteľnosti, nezrealizuje, neuchádza tak automaticky vlastníčkovi nehnuteľnosti zisk z predaja tejto nehnuteľnosti. Odvolací súd skonštatoval, že súčasná prax definuje ušlý zisk ako majetkovú ujmu vyjadriteľnú v peniazoch, ktorá - na rozdiel od skutočnej škody - spočíva v tom, že v dôsledku škodnej udalosti nedošlo k rozmnoženiu majetku poškodeného, ktoré mohol poškodený odôvodnene očakávať so zreteľom k obvyklému chodu vecí. V rozhodovanej veci taká situácia nenastala, pretože vo vlastníctve žalobcu zostala nehnuteľnosť a ani žalobca neočakával rozmnoženie svojho majetku o viac ako o cenu nehnuteľností, ktorú dojednal v zmluve o budúcej zmluve.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dňa 21. októbra 2019 dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu v zamietajúcej časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C.s.p.“) a zároveň aj z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

7. Namietanú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p. videl žalobca v nepreskúmateľnosti rozhodnutia krajského súdu, keďže nedostatočne odôvodnil zamietnutie nároku na náhradu ušlého zisku. Odvolací súd podľa žalobcu nezohľadnil všeobecnú definíciu ušlého zisku a ani ustálenú rozhodovaciu prax týkajúcu sa chápania ušlého zisku, rovnako tak neobjasnil, či skutočne nie je žalobou uplatnený ušlý zisk v príčinnej súvislosti vo vzťahu k porušeniu povinnosti (k protiprávnemu úkonu). Podľa žalobcu by mal byť ušlý zisk vnímaný ako ujma spočívajúca v tom, že u poškodeného neprišlo v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to s ohľadom na pravidelný beh vecí očakávalo. Ušlý zisk sa neprejavuje v zmenšení majetku, ale stratou očakávaného výnosu.

8. Nesprávne právne posúdenie namietal žalobca v súvislosti s posúdením jeho nároku na náhradu ušlého zisku, keď podľa jeho názoru ušlým ziskom je aj rozdiel medzi očakávanou kúpnu cenou z predaja veci, ktorý sa nezrealizoval, a medzi nadobúdacou cenou veci.

8.1. Žalobca uviedol, že ušlý zisk predstavuje jednu zo základných zložiek škody podľa Občianskeho zákonníka. K chápaniu ušlého zisku sa vo svojich rozhodnutiach opakovane vyjadril dovolací súd tak, že ušlý zisk ako druh majetkovej umy (škody) spočíva v nedosiahnutí toho, čo by poškodený pri neexistencii škodnej udalosti za normálnych okolností, pri pravidelnom behu vecí, dosiahol. Pri posudzovaní ušlého zisku nepostačuje len pravdepodobnosť zvýšenia majetku poškodeného v budúcnosti, ale musí byť postavené na isto, že pri pravidelnom behu vecí, pokiaľ by nebolo protiprávneho konania škodcu, mohol poškodený dôvodne očakávať zvýšenie svojho majetku. Pri výške ušlého zisku je určujúce, akému majetkovému prospechu, ku ktorému malo reálne dôjsť, zabránilo konanie škodcu, resp. o aký reálne dosiahnuteľný (nie hypotetický) prospech poškodený prišiel. Je teda nutné vychádzať z čiastky, ktorú by v predmetnom období za obvyklých podmienok poškodený získal s prihliadnutím na náklady vynaložené na dosiahnutie tohto zisku, prípadne na náklady na dosiahnutie tohto zisku potrebnými.

8.2. Podľa žalobcu je zrejmé, že jeho očakávaný výnos zodpovedal majetkovému rozdielu medzi nadobúdacou hodnotou (4 414 200,00 Sk) a hodnotou kúpnej ceny, ktorá bola vymedzená v zmluve (20 000 000,- Sk). Vznik ušlého zisku je teda zrejмый ako rozdiel medzi cenou dojednanou v zmluve o budúcej zmluve a trhovej hodnoty, za ktorú bola nehnuteľnosť vydražená, pričom tento rozdiel bez akýchkoľvek pochybností predstavuje očakávaný výnos, o ktorý sa jeho majetok nezväčšil v dôsledku protiprávneho konania žalovaného. Po nezrealizovanom predaji zostali nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu, ale len v rozsahu ich nadobúdacej hodnoty a ich ďalšie zhodnotenie je pre posúdenie ušlého zisku v súvislosti s protiprávnym konaním žalovaného irelevantné.

9. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu v lehote určenej súdom prvej inštancie (t. j. do 16. decembra 2019)

písomne nevyjadril.

10. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dňa 2. októbra 2019 dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti, a v súvisiacich výrokoch o trovách konania, zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ C.s.p.

11. Vádu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p. videl žalovaný predovšetkým v nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu.

11.1. Žalovaný uviedol, že krajský súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu, a to vrátane príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím orgánu štátu, t. j. jeho namietaným protiprávnym konaním a škodou vo výške 663 878,37 eur. V priebehu konania pred súdmi nižšej inštancie však žalovaný namietal, že medzi rozhodnutím orgánu štátu, ktorým mala byť škoda spôsobená a škodou, ktorú predstavuje suma zaplatenej zmluvnej pokuty, nie je daná príčinná súvislosť [v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. 3Cdo/32/2007 a 3Cdo/130/2010]. Odvolací súd sa v napadnutom rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal so závermi najvyššieho súdu vyslovenými v uvedených rozhodnutiach, v zmysle ktorých vzťah medzi príčinou a následkom musí byť bezprostredný, a že nesprávny úradný postup môže mať za následok vznik zodpovednosti za škodu len vtedy, ak bola priamo a nesprostredkovane spôsobená práve (iba) týmto postupom.

11.2. Odvolací súd sa podľa žalovaného nevysporiadal ani s jeho odvolacou námietkou, v zmysle ktorej okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia síce považoval za podstatné, že zo strany príslušného orgánu katastra došlo k spochybneniu vlastníckeho práva žalobcu, resp. k spochybneniu nadobúdacieho titulu predmetných nehnuteľností, avšak vôbec neuviedol, z ktorej časti odôvodnenia rozhodnutia katastrálneho úradu dospel k takémuto záveru. Žalovaný zdôrazňujúc, že namietané rozhodnutie vtedajšieho katastrálneho úradu nepredstavovalo takú právnu skutočnosť, vzhľadom ku ktorej by žalobca nemohol uzatvoriť platnú zmluvu o prevode predmetných nehnuteľností v zmysle zmluvy o budúcej zmluve, uviedol, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný aj vo vzťahu k jeho záveru o tom, že rozhodnutím katastrálneho úradu došlo k spochybneniu vlastníckeho práva žalobcu.

11.3. Žalovaný odvolaciemu súdu vytýkal aj tú skutočnosť, že zmätočne sa vysporiadal s rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 14Co/177/2011, ktorý bol vydaný v skutkovo a právne obdobnom spore. Zároveň sa krajský súd žiadnym spôsobom nevysporiadal s ďalšími rozhodnutiami, na ktoré v priebehu konania poukazoval, a ktoré boli aplikovateľné na rozhodovaný spor (rozsudok krajského súdu sp. zn. 14Co/573/2014 a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/517/2015), v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Osobitne pritom zdôraznil, že vzhľadom na závery najvyššieho súdu vyslovené v rozsudku z 29. júna 2016, sp. zn. 2Cdo/517/2015 (a podporne aj v uznesení sp. zn. 6MCdo/16/2012) mal odvolací súd dospieť k záveru, že medzi namietaným protiprávnym konaním orgánu štátu a vznikom škody spočívajúcej v sume zaplatenej zmluvnej pokuty nie je daná príčinná súvislosť, pretože namietané protiprávne konanie orgánu štátu nie je priamou a bezprostrednou príčinou škody, ktorej náhrady sa žalobca v konaní domáha. Tento postup krajského súdu podľa žalovaného predstavuje porušenie princípu právnej istoty.

11.4. V dovolaní žalovaný poukázal aj na vzájomnú protirečivosť rozsudku odvolacieho súdu spôsobujúcu jeho zmätočnosť, keď na jednej strane uviedol, že žalobca bol v rozhodnom čase vlastníkom nehnuteľností dotknutých zmluvou o budúcej zmluve a na inom mieste skonštatoval, že žalobca naopak nebol vlastníkom predmetných nehnuteľností.

11.5. Prípustnosť dovolania má byť podľa žalovaného daná aj tým, že odvolací súd pri rozhodovaní použil ustanovenie § 70 katastrálneho zákona, ktoré dovedy v konaní nebolo použité, pričom v rozpore s ustanovením § 382 C.s.p. nevyzval strany, aby sa k novej aplikácii predmetného zákonného ustanovenia vyjadřili.

12. Nesprávne právne posúdenie súdov nižšej inštancie spočíva podľa žalovaného v nesprávnych záveroch,

- či môže fyzická alebo právnická osoba uzatvoriť platnú zmluvu o prevode nehnuteľnosti, ktorú v čase jej uzatvorenia nevlastní,
- či rozhodnutie orgánu štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností, ktorým bolo zrušené opatrenie podriadeného orgánu štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností spočívajúce vo vykonaní záznamu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, a na toto rozhodnutie nadväzujúci zápis vlastníckeho práva v prospech iného subjektu do katastra nehnuteľnosti, predstavujú právnu prekážku možnosti nakladania s dotknutými nehnuteľnosťami zo strany subjektu, v prospech ktorého bolo vlastnícke právo zapísané zrušeným záznamom,
- či zanikne záväzok budúceho predávajúceho zaplatiť zmluvnú pokutu z dôvodu porušenia jeho povinnosti riadne uzatvoriť budúcu zmluvu, ak jeho záväzok riadne uzatvoriť budúcu zmluvu zanikol z dôvodu nemožnosti plnenia,
- a či peňažné plnenie, ktorého sa žalobca domáha titulom náhrady škody, a ktorého výška zodpovedala žalobcom zaplatenej zmluvnej pokute, predstavuje jeho majetkovú ujmu spôsobenú priamo nezákonným rozhodnutím orgánu štátu.

12.1. Podľa žalovaného sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (3Cdo/142/2002 a 2Cdo/196/2005), ak dospel k záveru, že nie je možné platne previesť nehnuteľnosť, ktorú predávajúci v čase uzatvorenia zmluvy nevlastní. Žalovaný uviedol, že prevodca nehnuteľnosti nemusí byť v čase uzatvorenia zmluvy jej vlastníkom, stačí, ak je jej vlastníkom v čase rozhodovania príslušného správneho orgánu o návrhu na vklad. Zmluvná pokuta bola pritom žalobcom uhradená len z dôvodu, že neuzavrel zmluvu riadne a včas, hoci ju mohol platne uzatvoriť.

12.2. K možnosti nakladať s nehnuteľnosťami, ak príslušná správa katastra zrušila opatrenie o vykonaní záznamu vlastníckeho práva do katastra, žalovaný uviedol, že vykonanie záznamu má v zmysle výslovnej právnej úpravy ustanovenej v katastrálnom zákone len deklaratórne účinky, teda aj prípadné zrušenie záznamu ako opatrenia orgánu štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností má a môže mať len evidenčné účinky a nemá hmotnoprávne dôsledky. Zrušenie záznamu nepredstavuje právnu prekážku možnosti subjektu, ktorému svedčí vlastnícke právo podľa verejnej listiny, nakladať s dotknutou nehnuteľnosťou, napriek tomu, že na základe tejto verejnej listiny bol vykonaný záznam do katastra nehnuteľností, ktorý bol následne zrušený. Krajský súd však skonštatoval, že nezákonné rozhodnutie, ktorého dôsledkom bolo vykonanie zápisu vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v prospech iného subjektu, predstavovalo prekážku brániacu žalobcovi previesť vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam zmluvou o budúcej zmluve.

12.3. Žalovaný namietal, že odvolací súd nesprávne posúdil splnenie podmienok pre vznik nároku budúceho kupujúceho na zmluvnú pokutu a v konečnom dôsledku, že žalobcovi vznikla povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu. Žalovaný poukázal na judikát č. R 14/1999 a uviedol, že ak sa stalo plnenie nemožným, a žalobca sa nemohol zaviazat' k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam dotknutým zmluvou o budúcej zmluve, potom jeho záväzok uzatvoriť budúcu zmluvu zanikol.

12.4. Záverom žalovaný vytkol krajskému súdu, že nesprávne posúdil, či zmluvná pokuta predstavuje škodu spôsobenú priamo nezákonným rozhodnutím, za ktorú zodpovedá štát a dodal, že žalovaný nárok, ktorého výška má zodpovedať zmluvnej pokute, nepredstavuje majetkovú ujmu spôsobenú priamo nezákonným rozhodnutím orgánu štátu.

13. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného z 5. novembra 2019 navrhol dovolanie žalovaného odmietnuť.

13.1. Vo svojom vyjadrení uviedol, že nemôže obstať tvrdenie žalovaného o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, a že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. (uvedená argumentácia pritom pôsobí až úsmevne, keď samotný žalobca vo svojom dovolaní výslovne namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu ako vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. - pozn. dovolacieho súdu). Zároveň k nedostatku odôvodnenia existencie príčinnej súvislosti žalobca poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/130/2010, ktorého nosná myšlienka je, že otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ale ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Uvedené znamená potrebu individuálneho prístupu k skúmaniu kauzálneho nexu z hľadiska individuálnych skutkových okolností prípadu. Nemožno pripustiť interpretáciu žalovaného, že škoda nie je spôsobená nezákonným rozhodnutím vtedy, ak v dôsledku nesprávneho úradného postupu vznikol súkromnoprávny záväzok na

ťarchu žalobcu, ktorý žalobca splnil. Ak žalobcovi vznikne splnením záväzku majetková ujma a ak tento záväzok vznikol ako následok nezákonného rozhodnutia, ide o škodu v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím, pričom za danú škodu zodpovedá štát. Pokiaľ žalovaný vytykal krajskému súdu nevysporiadanie sa s ním predloženými rozhodnutiami krajského súdu sp. zn. 14Co/573/2014 a najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/517/2015, tieto podľa žalobcu vychádzajú z odlišných skutkových okolností.

13.2. Rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za prekvapivé, keďže obsah ustanovenia § 70 katastrálneho zákona musí byť žalovanému ako osobe, ktorá disponuje osobitými znalosťami, všeobecne známy a definuje jednu zo základných zásad katastra tak, ako to vymedzil krajský súd v napadnutom rozhodnutí. Vzhľadom na uvedené postupom odvolacieho súdu nemohlo dôjsť k odňatiu procesných práv žalovaného.

13.3. Odvolací súd vo vyhovujúcej časti vec správne právne posúdil, keďže v danom prípade nebol naplnený predpoklad toho, že by žalobca nehnuteľnosti neskôr nadobudol, čím by bolo možné dôvodne ospravedlniť (v intenciách žalovaným uvádzaných rozhodnutí) uzavretie kúpnej zmluvy nevlastníkom. Žalobca sa nestotožnil s tvrdením žalovaného o možnosti nakladať s predmetnými nehnuteľnosťami po zrušení opatrenia o vykonaní záznamu vlastníckeho práva, pretože by vedome obchádzal rozhodnutie správneho orgánu.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (podľa § 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas obidve strany sporu, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť a dovolanie žalovaného je dôvodné.

Odôvodnenie rozhodnutia v časti týkajúcej sa dovolania žalobcu

K namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p.

15. Vo vzťahu k žalobcom namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p. v podobe nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu by podľa názoru vec rozhodujúceho senátu dovolacieho súdu na záver o neprípustnosti dovolania postačovalo poukázať na vyjadrenie samotného žalobcu k dovolaniu žalovaného (konkrétne strany 2 až 4 vyjadrenia žalobcu z 5. novembra 2019), v ktorom žalobca jednoznačne uviedol, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. a že procesným postupom sa rozumie len priebeh konania a nie samotné rozhodnutie. Z uvedeného je tak zrejmé, že žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného poprel jednu zo svojich vlastných základných dovolacích námietok (resp. jej existenciu a dôvodnosť).

15.1. V tejto súvislosti dovolací súd dáva do pozornosti žalobcovi (resp. jeho právnenému zástupcovi), že ak by jeden záver mal platiť pre dovolanie jednej strany (žalovaného), musí automaticky platiť aj pre dovolanie druhej strany (žalobcu). Preto, ak sa žalobca domnieva, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu nemôže zakladať prípustnosť dovolania žalovaného podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. (a tento názor predloží vo svojom vyjadrení dovolaciemu súdu, ktorý rozhoduje aj o jeho dovolaní obsahujúcom totožnú námietku), logicky musí platiť, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu nemôže podľa § 420 písm. f/ C.s.p. založiť ani prípustnosť jeho dovolania.

16. Napriek uvedenému zmätočnému (a zároveň účelovému) konaniu žalobcu v dovolacom konaní, dovolací súd uvádza, že v zmeňujúcej (zamietajúcej) časti nemožno považovať rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný.

16.1. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu je v tejto časti síce stručné, ale jednoznačne z neho vyplýva záver, že kúpna cena, ktorej zaplatenie žalobca ako budúci predávajúci očakával, keby došlo k uzavretiu kúpnej zmluvy (predpokladanou zmluvou o budúcej zmluve) s obchodnou spoločnosťou K. s.r.o., nepredstavuje ušlý zisk a škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, za ktorú by zodpovedal štát.

16.2. Správnosť alebo nesprávnosť predmetného záveru pritom dovolací súd nie je oprávnený posudzovať v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 431 C.s.p., v zmysle ktorého môže byť dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p., ale len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 432 C.s.p., ktorým možno

odôvodniť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C.s.p.

17. Z uvedeného dôvodu dovolací súd konštatuje, že konanie pred odvolacím súdom nebolo poznačené žalobcom namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p., preto prípustnosť jeho dovolania podľa predmetného ustanovenia nie je daná.

K namietanému právnemu posúdeniu veci

18. V časti dovolania, v ktorej žalobca uplatnil dovolací dôvod podľa § 432 C.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci, v zmysle ktorého má byť dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C.s.p.), žalobca vymedzil právnú otázku, ktorá mala byť podrobená dovolaciemu prieskumu, nasledovne: „či v rozsahu chápania ušlého zisku podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka je možné toto vykladať tak, že ušlým ziskom je aj rozdiel medzi očakávanou kúpnu cenou z predaja veci, ktorý sa nezrealizoval, a medzi nadobúdacou cenou veci.“

18.1. Dovolací súd uvádza, že takto naformulovaná právna otázka nie je správna, nakoľko nezohľadňuje predmet rozhodovaného sporu. V tejto súvislosti však zároveň platí, že záver o prípustnosti dovolania - resp. záver o (ne)splnení podmienok pre uskutočnenie dovolacieho prieskumu - patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu viď napr. I. ÚS 438/2017 a III. ÚS 474/2017).

18.2. V nadväznosti na predmet sporu (žaloba o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu), súdmi nižšej inštancie ustálený skutkový stav a žalobcom predloženú dovoláciu argumentáciu - z ktorej je zrejmé, v čom vidí žalobca nesprávnosť právneho posúdenia odvolacím súdom a zároveň aj ako mal odvolací súd vec správne posúdiť - dovolací súd konštatuje, že predmetom dovolacieho prieskumu má byť v skutočnosti právna otázka, či „škodou (v podobe ušlého zisku) spôsobenou nezákonným rozhodnutím, za ktorú zodpovedá štát, je aj rozdiel medzi očakávanou kúpnu cenou z predaja veci, ktorý sa nezrealizoval v dôsledku nezákonného rozhodnutia a medzi nadobúdacou cenou veci.“

19. Dovolací súd zároveň dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu z ustanovenia § 421 ods. 1 C.s.p. nevyplýva.

19.1. Predmetná právna otázka bola už dovolacím súdom vyriešená v uznesení z 25. februára 2010, sp. zn. 2Cdo/210/2008, ktoré bolo stranám sporu známe, keďže ho žalovaný predložil okresnému súdu už na pojednávaní uskutočnenom dňa 3. februára 2011 a žalovaný naň v spore opakovane poukazoval. V predmetnom rozhodnutí išlo síce o žalobu o náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom a v rozhodovanom spore išlo o žalobu o náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím, avšak právne závery vyslovené v uznesení sp. zn. 2Cdo/210/2008 sú plne aplikovateľné na rozhodovaný spor a na zodpovedanie právnej otázky nastolenej žalobcom. Prípustnosť dovolania žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. nemôže byť daná.

19.2. Predtým, než dovolací súd poukáže na samotné právne závery, odkazuje na rozhodujúce skutkové okolnosti, ktoré sú obdobné s rozhodovaným sporom. Vo veci vedenej pod sp. zn. 2Cdo/210/2008 išlo o žalobu o náhradu škody voči Slovenskej republike (v mene ktorej konal Úrad geodézie, kartografie a katastra SR) podľa zákona č. 58/1969 Zb., a škoda v podobe ušlého zisku predstavujúceho kúpnu cenu za nezrealizovaný predaj nehnuteľností mala byť spôsobená neuzatvorením kúpnej zmluvy predpokladanej zmluvou o budúcej zmluve z dôvodu, že žalobca nebol ako vlastník evidovaný v katastri nehnuteľností, hoci disponoval verejnou listinou [právoplatným rozhodnutím o dedičstve (v rozhodovanom spore žalobca disponoval právoplatným rozhodnutím exekučného súdu o schválení príklepu udeleného súdnym exekútorom - pozn. dovolacieho súdu)], ktorá potvrdzovala (vlastnícke) právo žalobcu k nehnuteľnosti.

20. V uznesení z 25. februára 2010, sp. zn. 2Cdo/210/2008 najvyšší súd skonštatoval, že „navrhovateľ mohol uzavrieť s budúcim kupujúcim priamo kúpnu zmluvu a túto spolu s verejnou listinou, ktorá potvrdzuje právo k nehnuteľnosti, ak toto právo nie je vpísané na liste vlastníctva (§ 30 ods. 3 písm. c/, § 30 ods. 4 písm. b/ katastrálneho zákona), predložiť katastrálnemu úradu s návrhom na vklad vlastníckeho práva v prospech kupujúceho. Absencia zápisu vlastníctva v prospech navrhovateľa nemohla byť prekážkou k uzavretiu kúpnej zmluvy, keď verejná listina vlastníctvo predávajúceho deklaruje. Ak navrhovateľovi vznikla škoda v dôsledku skutočnosti, že nevyužil možnosť vyplývajúcu zo

zákona na uzavretie kúpnej zmluvy na uvedené nehnuteľnosti následkom nesplnenia podmienky - zápisu práv k nehnuteľnostiam katastrálnym úradom v zmluvne dohodnutej lehote, neexistuje príčinná súvislosť medzi prípadným nesprávnym postupom katastrálneho úradu a neuzavretím kúpnej zmluvy. Táto príčinná súvislosť existuje iba medzi vôľou zmluvných strán vyjadrenou v obsahu zmluvy a v prípade, ak by aj vznik škody navrhovateľ preukázal, nie je za ňu zodpovedná odporkyňa. Navrhovateľ teda v konaní nepreukázal vznik škody a ani ušlý zisk. K poškodeniu nehnuteľností vo vlastníctve navrhovateľa nedošlo a výška odplaty pri predaji nehnuteľností, t. j. cena nehnuteľností, ktorá mu nebola zaplatená následkom neuzavretia kúpnej zmluvy, nie je ušlý zisk. Ušlý zisk je ujma spočívajúca v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledkuškodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt. Cena nehnuteľností je vzájomným plnením vyplývajúcim zo zmluvy. Keďže k plneniu nedošlo, predmet budúcej kúpnej zmluvy zostal vo vlastníctve navrhovateľa.

20.1. Podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd v časti rozhodnutia, v ktorej zamietol nárok žalobcu na náhradu škody v podobe uplatneného ušlého zisku, pri konštatovaní, že kúpna cena predpokladaná zmluvou o budúcej zmluve, keď k uzavretiu samotnej kúpnej zmluvy nedošlo, nepredstavuje ušlý zisk (a škodu, za ktorú by mal zodpovedať štát podľa zákona č. 58/1969 Zb.), sa odvolací súd neodklonil od záverov vyslovených v uznesení najvyššieho súdu z 25. februára 2010, sp. zn. 2Cdo/210/2008. Z uvedeného dôvodu neprichádza do úvahy ani prípustnosť dovolania žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

21. Len pre úplnosť dovolací súd aj v nadväznosti na vyššie citované závery z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/210/2008 konštatuje, že žalobcovi - hoci nebol v katastri zapísaný ako vlastník sporných nehnuteľností v dôsledku nezákonného rozhodnutia Katastrálneho úradu v R. - nebránila žiadna právna skutočnosť, aby uzatvoril s obchodnou zmluvou K. s.r.o. kúpnu zmluvu predpokladanú zmluvou o budúcej zmluve. Žalobca nadobudol nehnuteľnosti na exekučnej dražbe udelením príklepu, ktorý následne exekučný súd uznesením schválil. Ingerenciu správy katastra (v súčasnosti okresného úradu) pre nadobudnutie vlastníckeho práva zákon vyžadoval jedine v prípade zmluvného prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nie však v prípade nadobudnutia nehnuteľností na dražbe. Žalobca tak bol vlastníkom nehnuteľností bez ohľadu na stav zapísaný v katastri nehnuteľností. V tejto súvislosti je významné aj to, že najvyšší súd rozsudkom z 24. júna 2003, sp. zn. MCdo/10/03 zamietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu Šaľa z 29. júla 2002, č. k. 2Er/305/02-47 o schválení príklepu udeleného žalobcovi súdnym exekútorom. K návrhu na vklad spolu s kúpnu zmluvou mohol žalobca predložiť právoplatné rozhodnutie exekučného súdu o schválení príklepu ako verejnú listinu potvrdzujúcu jeho vlastnícke právo k nehnuteľnostiam s poukazom na znenie § 30 ods. 3 písm. c/, § 30 ods. 4 písm. b/ katastrálneho zákona. Neuzavretie kúpnej zmluvy tak bolo závislé výlučne od vôle žalobcu, ktorý nevyužil zákonom predvídanú možnosť, a nebolo spôsobené nezákonným rozhodnutím Katastrálneho úradu v R.. Medzi nezákonným rozhodnutím Katastrálneho úradu v R. a neuzavretím kúpnej zmluvy tak neexistuje príčinná súvislosť, čo vylučuje zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Žalobcom označený ušlý zisk v podobe kúpnej ceny, ktorú by získal v prípade uzatvorenia kúpnej zmluvy, nie je ušlým ziskom, ako predpokladá zákon, keďže žalobcovi ostala hodnota predstavujúca ekvivalent dojednanej kúpnej ceny v podobe nehnuteľností, ktoré mali byť predmetom kúpnej zmluvy. Nejedná sa tak o škodu, za ktorú by zodpovedal štát.

21.1. Dovolací súd uvádza, že odlišný záver by bolo možné prípadne prijať jedine vtedy, ak by príslušná správa katastra odmietla povoliť vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v situácii, ak by k uzavretiu kúpnej zmluvy došlo a správa katastra by v rozpore s ustanoveniami § 30 ods. 3 písm. c/, § 30 ods. 4 písm. b/ katastrálneho zákona odmietla akceptovať verejnú listinu preukazujúcu vlastnícke právo žalobcu k nehnuteľnostiam. K takejto situácii však v rozhodovanom spore nedošlo.

22. Vzhľadom k tomu, že konanie pred odvolacím súdom v časti týkajúcej sa zamietnutia žaloby o zaplatenie 504.111,97 eur s príslušenstvom nebolo poznačené žalobcom namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p. (viď bod 17. vyššie) a prípustnosť dovolania žalobcu nebola daná podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. (viď bod 20.1. vyššie) a ani podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. (viď bod 19.1. vyššie), najvyšší súd dovolanie žalobcu smerujúce proti rozsudku krajskému súdu vo výroku, zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu v časti o zaplatenie 504.111,97 eur s príslušenstvom

zamietol, odmietol podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné (výrok I.).

Odôvodnenie rozhodnutia v časti týkajúcej sa dovolania žalovaného

K namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p.

23. Námietku žalovaného týkajúcu sa nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku v potvrdzujúcej (vyhovujúcej) časti naopak vyhodnotil dovolací súd ako dôvodnú. K predmetnému konštatovaniu uvádza dovolací súd nasledovné:

24. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu už vo svojich skorších rozhodnutiach (napr. 3Obdo/72/2016, 3Obdo/10/2017, 3Obdo/64/2019, 3Obdo/72/2019 a 3Obdo/19/2020) vyslovil, že o naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. ide aj vtedy, keď súd uskutoční výklad právneho predpisu na zistený skutkový stav veci, ktorý je ústavne nesúladný, svojvoľný a bez presvedčivého a racionálneho logického odôvodnenia. Označená vada zmätočnosti je naplnená aj vtedy, keď určité skutočnosti v konaní strana namietala, avšak pri hodnotení skutkových zistení súdom tieto náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dodatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť.

24.1. Uvedenými nedostatkami podľa názoru dovolacieho súdu trpí rozsudok odvolacieho súdu v časti napadnutej dovolaním žalovaného.

25. Krajský súd sa podľa názoru dovolacieho súdu relevantným spôsobom nevysporiadal s otázkou existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím Katastrálneho úradu v R. a žalobcom tvrdenou škodou vo výške 663.878,37 eur predstavujúcou zmluvnú pokutu zaplatenú žalobcom v dôsledku nesplnenia povinnosti vyplývajúcej mu zo zmluvy o budúcej zmluve. Osobitne odvolací súd nedal odpoveď na podstatné námietky žalovaného, ktoré sa týkali neexistencie príčinnej súvislosti, keď namietal, že pre zodpovednosť štátu za škodu je nevyhnutné, aby bol vzťah medzi príčinou (nezákonným rozhodnutím - pozn. dovolacieho súdu) a následkom (vznikom škody - pozn. dovolacieho súdu) bezprostredný a nesprostredkovaný. Taktiež odvolací súd sa relevantným spôsobom nevysporiadal s otázkou vlastníckeho práva žalobcu po zrušení opatrenia o vykonaní záznamu vlastníckeho práva.

25.1. Dovolací súd uvádza, že už v rozsudku z 30. júla 2009, sp. zn. 1Cdo/129/2008 najvyšší súd skonštatoval, že „ani vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nesprávnym úradným postupom a škodou zákon č. 58/1969 Zb. nevysvetľuje. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Prítom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (porovnaj R 21/1992). Príčinou vzniku škody nie je skutočnosť, ktorá je už sama následkom (porovnaj R 7/1979). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.“

25.2. Z uvedeného rozhodnutia je zrejmé, že pre vznik zodpovednosti štátu za škodu je nevyhnutné, aby ujma v majetkovej sfére poškodeného vznikla priamo nezákonným rozhodnutím príslušného orgánu štátu. Ak ujma poškodeného vznikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia iba sprostredkované [t. j. ak bezprostrednou príčinou jej vzniku bola iná skutočnosť (napr. nesplnenie zmluvnej povinnosti)], nie je

daná zodpovednosť štátu za škodu.

26. V tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že z rozhodnutia krajského súdu nie je zrejmé, či práve v dôsledku nezákonného rozhodnutia Katastrálneho úradu v R. vznikla žalobcovi škoda vo výške 663.878,37 eur - lebo iba v takom prípade by mohla byť daná zodpovednosť štátu za škodu - alebo táto škoda vznikla bezprostredne v dôsledku inej skutočnosti.

26.1. Rovnako tak je pri posúdení predmetnej skutočnosti významné, či žalobca bol alebo nebol v rozhodnom období vlastníkom nehnuteľností, keď samotný krajský súd zmätočne vo svojom rozsudku konštatoval, že žalobca nebol vlastníkom nehnuteľností (bod 70. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) a následne v tom istom odseku uviedol, že žalobca bol ich vlastníkom. Pre posúdenie tejto skutočnosti je významný objektívny právny stav (a nie subjektívne pocity žalobcu) v nadväznosti na právnu úpravu nadobudnutia vlastníckeho práva podľa § 132 a § 133 Občianskeho zákonníka (k tomu viď aj závery z uznesenia najvyššieho súdu z 25. februára 2010, sp. zn. 2Cdo/210/2008 citované v bode 20. vyššie a závery dovolacieho súdu uvedené v bode 21. vyššie).

26.2. Osobitne pri posúdení tejto otázky je podľa dovolacieho súdu nevyhnutné vysporiadať sa s tým, že zmenu právneho stavu pri nadobudnutí vlastníckeho práva na exekučnej dražbe je možné dosiahnuť nanajvyšším zrušením rozhodnutia exekučného súdu o schválení príklepu udeleného súdnym exekútorom (a nie rozhodnutím správy katastra), pričom najvyšší súd rozsudkom z 24. júna 2003, sp. zn. MCdo/10/03 zamietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu Šaľa z 29. júla 2002, č. k. 2Er/305/02-47 o schválení príklepu udeleného žalobcovi súdnym exekútorom, v ktorom najvyšší súd skonštatoval, že „navrátenie do predošlého stavu je v exekučnom konaní vylúčené. Vzhľadom na tento existujúci právny stav je teda vylúčené, aby na základe ďalšieho postupu v exekučnom konaní došlo k obnoveniu vlastníctva povinného k nehnuteľnostiam, ku ktorým nadobudli vlastnícke právo vydražiteľia (vrátane žalobcu - pozn. dovolacieho súdu). Z toho ďalej plynie, že aj keby bolo napadnuté rozhodnutie súdu zrušené, nedošlo by tým k navráteniu do predošlého stavu a nebolo by možné nakladať s nehnuteľnosťami, ako s majetkom patriacim povinnému, resp. do jeho konkurznej podstaty.“

26. 3. S uvedenými skutočnosťami sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevysporiadal, hoci boli pre rozhodnutie vo veci kľúčové. Keďže krajský súd nezhodnotil rozhodujúce skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom neodôvodnil ich bezvýznamnosť, či irelevantnosť, odôvodnenie jeho rozhodnutia treba považovať v okolnostiach rozhodovaného sporu za nepreskúmateľné v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalovaného ako strany sporu na spravodlivý proces a konanie zaťažil vadou v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p.

27. Žalovaný zároveň opodstatnene namietal, že krajský súd sa vôbec nevysporiadal s rozhodnutiami, ktoré v spore predložil (rozsudok krajského súdu sp. zn. 14Co/573/2014 a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/517/2015).

27.1. V rozsudku z 29. júna 2016, sp. zn. 2Cdo/517/2015 najvyšší súd uviedol, že „sa stotožňuje aj s právnymi závermi odvolacieho súdu, že nesprávny zápis alebo nečinnosť katastrálneho úradu je bezpochyby nesprávnym úradným postupom v zmysle citovaného zákona, ktorý však bez ďalšieho nemá za následok vznik škody. Peňažné plnenie, ktorého sa žalobca domáha titulom náhrady škody, a ktorého výška zodpovedala žalobcom zaplatenej zmluvnej pokute a ušlému zisku, nepredstavuje jeho majetkovú ujmu spôsobenú priamo nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu. Majetok žalobcu sa zmenšil až zaplatením zmluvnej pokuty a nezväčšil sa v dôsledku neuzavretia kúpnej zmluvy s budúcim kupujúcim (hoci mohla byť uzavretá pri dojednaní iných zmluvných podmienok). To znamená, že bez ďalšej právnej skutočnosti v danom prípade bez splnenia zmluvnej povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu, resp. bez neuzavretia kúpnej zmluvy, by ku škode u žalobcu vôbec nedošlo.

Z postupného sledu jednotlivých skutkových okolností v danej veci je zrejmé, že nesprávny úradný postup katastrálneho úradu bol významným článkom reťazca príčin a následkov. Napriek tomu ale zo sledu relevantných príčin a následkov vyplýva, že zmenšenie majetku žalobcu zaplatením zmluvnej pokuty a nezväčšenie sa majetku v dôsledku neuzavretia kúpnej zmluvy s budúcim kupujúcim, nebolo spôsobené priamo nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu. Vzhľadom na toto nie priame ale sprostredkované pôsobenie nesprávneho úradného postupu dospel dovolací súd k rovnakému záveru ako odvolací súd, že v danom prípade nebola daná príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným

postupom katastrálneho úradu a tým zmenšením majetku žalobcu, náhrady ktorého sa domáha. Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalobca v konaní nepreukázal vznik škody a tiež existenciu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu a znížením jeho majetku. Keďže podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom sú stanovené kumulatívne a v prípade nesplnenia čo i len jednej z nich, nie je daná táto zodpovednosť, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je opodstatnené, lebo smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý spočíva na správnom právnom závere, že v danej veci nie sú splnené podmienky pre zodpovednosť žalovanej za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.“

27.2. Podľa názoru dovolacieho súdu nemôže obstať tvrdenie žalobcu, že citovaný rozsudok najvyššieho súdu nie je na rozhodovaný spor použiteľný, keďže má vychádzať z odlišných skutkových okolností. Vo veci rozhodovanej pod sp. zn. 2Cdo/517/2015 mala škoda pozostávať zo zaplatenej zmluvnej pokuty na základe zmluvy o budúcej zmluve, keď nedošlo k uzavretiu (zmluvou o budúcej zmluve predpokladanej) kúpnej zmluvy z dôvodu, že žalobca nebol v katastri nehnuteľností evidovaný ako vlastník nehnuteľností pre nezákonný postup katastrálneho úradu. Naopak rozhodujúce skutkové okolnosti sa javia byť zhodné so skutkovými okolnosťami rozhodovaného sporu. Taktiež neobstojí argumentácia žalobcu, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/517/2015 vychádza z odlišnej právnej úpravy (zákona č. 514/2003 Z. z.), keďže predpoklady zodpovednosti štátu za škodu sú v zásade totožné podľa zákona č. 58/1969 Zb. a aj podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

27.3. Odvolací súd tak pri svojom rozhodovaní nezohľadnil relevantné rozhodnutie najvyššieho súdu, na ktoré žalovaný opakovane poukazoval, v dôsledku čoho bol jeho postup v rozpore s princípom právnej istoty podľa čl. 2 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku. Tým, že tento nesúladný postup odvolací súd žiadnym spôsobom v rozpore s čl. 2 ods. 3 Základných princípov Civilného sporového poriadku a § 393 ods. 3 C.s.p. neodôvodnil, zaťažil konanie žalovaným namietanou vadou zmätočnosti, keďže ochrana procesných práv žalovaného v odvolacom konaní bola len iluzórna a nemal reálnu možnosť ovplyvniť rozhodnutie odvolacieho súdu.

27.4. K uvedenému len ako poznámku dovolací súd dopĺňa, že povinnosť rešpektovať ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, resp. povinnosť dôkladne a presvedčivo odôvodniť prípadný odklon od nej pritom zaťažuje všetky všeobecné súdy Slovenskej republiky, krajský súd nevynímajúc (k tomu viď v podrobnostiach uznesenie z 11. decembra 2019, sp. zn. 3Obdo/64/2019 a v ňom citovanú judikatúru najvyššieho súdu a ústavného súdu).

28. Ako dôvodnú vyhodnotil dovolací súd aj námietku žalovaného týkajúcu sa prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu a použitia ustanovenia § 70 katastrálneho zákona.

28.1. Z ustanovenia § 382 C.s.p. vyplýva odvolaciemu súdu povinnosť vyzvať strany, aby sa k možnému použitiu ustanovenia všeobecne záväzného právneho podpisu, ktoré je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, a ktoré nebolo pri doterajšom rozhodovaní použité, vyjadrili.

28.2. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu už v uznesení z 26. februára 2019, sp. zn. 3Obdo/1/2019 uviedol, že „konanie na odvolacom súde je poznačené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C.s.p. zakladajúcou prípustnosť dovolania v súvislosti s námietkou „prekvapivosti“ rozhodnutia výlučne vtedy, ak sú kumulatívne splnené nasledujúce podmienky:

1/ Odvolací súd vo veci meritorne rozhodol (t. j. potvrdil alebo zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie),
2/ Na hmotnoprávne posúdenie uplatneného nároku aplikoval „nové“ ustanovenie právneho predpisu (t. j. zákonné ustanovenie, ktoré bolo prvýkrát v priebehu súdneho sporu použité až v meritórnom rozhodnutí odvolacieho súdu),

3/ Predmetné ustanovenie bolo pre rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodujúce a zároveň

4/ Odvolací súd nevyzval strany sporu, aby sa k použitiu tohto „nového“ ustanovenia vyjadrili.

O „nové“ ustanovenie právneho predpisu nejde vtedy, ak už bolo predmetné ustanovenie aplikované v skoršom štádiu konania, napr. v skoršom rozhodnutí súdu prvej inštancie (zrušenom na základe použitia opravných prostriedkov), alebo ak jeho možná aplikácia bola posudzovaná v predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí odvolacieho súdu. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je prekvapivé, ak pri svojom rozhodovaní použil iné ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu ako súd prvej inštancie, ak sa aplikácie tohto ustanovenia domáhala niektorá zo strán sporu, či už v priebehu prvoinštančného konania, alebo v odvolacom konaní, a druhá strana sporu mala procesnú možnosť sa k tomu vyjadriť.“

28.3. V rozhodovanom spore bolo ustanovenie § 70 katastrálneho zákona použité prvýkrát v dovolaní napadnutom rozsudku odvolacieho súdu. Odvolací súd z predmetného zákonného ustanovenia vyvodil „dobrú vieru“ žalobcu v stav zapísaný v katastri nehnuteľností, a to že nie je vlastníkom nehnuteľností, ktoré nemohol následne kúpnu zmluvou previesť na obchodnú spoločnosť K. s.r.o., v dôsledku čoho mu mala vzniknúť povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v sume 20.000.000,- Sk.

28.4. Odvolací súd však strany nevyzval v súlade s ustanovením § 382 C. s. p., aby sa k možnému použitiu ustanovenia § 70 katastrálneho zákona vyjadrili. Rovnako zo zápisnice o pojednávaní z 3. júla 2019 nevyplýva, že by odvolací súd oboznámil strany so svojim predbežným právnym posúdením (vrátane možnosti aplikácie ustanovenia § 70 katastrálneho zákona). Zároveň dovolací súd doplnia, že v rozhodovanom spore nejde ani o žiadnu z výnimiek vyplývajúcich z vyššie citovaného rozhodnutia sp. zn. 3Obdo/1/2019, keďže aplikácie predmetného zákonného ustanovenia sa v spore nedomáhal žalobca a ani žalovaný a zároveň jeho aplikácia nebola posudzovaná v skorších rozhodnutiach okresného a ani krajského súdu. Rozhodnutie odvolacieho súdu v jeho vyhovujúcej časti je z uvedeného dôvodu prekvapivé, čo tiež zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania žalovaného.

28.5. K argumentácii žalobcu obsiahnutej v jeho vyjadrení k dovolaniu žalovaného dovolací súd ako poznámku uvádza, že táto nemá oporu v zmysle a účele ustanovenia § 382 C.s.p. Zmyslom predmetného zákonného ustanovenia je zabrániť vydávaniu prekvapivých rozhodnutí súdmi druhej inštancie, t. j. rozhodnutí, ktoré sú založené na právnych záveroch nevyplývajúcich z rozhodnutia súdu prvej inštancie, a s ktorými nemali strany sporu možnosť sa pred vydaním konečného rozhodnutia súdu druhej inštancie oboznámiť. Skutočnosť, že obsah odvolacím súdom použitého (nového) zákonného ustanovenia je (musí byť) stranám sporu známy, je právne irelevantná, keďže jediným cieľom povinnosti odvolacieho súdu postupovať podľa § 382 C.s.p. je rešpektovanie princípu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ktorý bol v rozhodovanom spore krajským súdom porušený.

29. Na základe uvedeného (viď body 25. až 28. vyššie) dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a zároveň aj dôvodné, nakoľko konanie pred krajským súdom vo vyhovujúcej časti je poznačené vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p. a jediným možným prostriedkom nápravy porušenia procesných práv žalovaného odvolacím súdom je tak zrušenie vydaného rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktoré už bude zodpovedať požiadavkám spravodlivého súdneho procesu.

30. Povinnosťou odvolacieho súdu v ďalšom konaní bude vysporiadať sa, či medzi nezákonným rozhodnutím katastrálneho úradu a žalobcom tvrdenou škodou v podobe zaplatenej zmluvnej pokuty je príčinná súvislosť zohľadňujúc, že vzťah príčiny a následku musí byť priamy a bezprostredný. Odvolací súd bude povinný vysporiadať sa s relevantnou judikatúrou najvyššieho súdu, na ktorú poukázal v tejto súvislosti dovolací súd v tomto rozhodnutí. Krajský súd bude taktiež povinný posúdiť, či nezákonné rozhodnutie katastrálneho úradu malo vplyv na existenciu vlastníckeho práva žalobcu, a či tento bol oprávnený s nehnuteľnosťami nakladať bez ohľadu na údaj o vlastníkovi nehnuteľností zapísaný v katastri nehnuteľností (a bez ohľadu na nezákonné rozhodnutie katastrálneho úradu o zrušení záznamu vlastníckeho práva).

31. Žalovaným namietaným nesprávnym právnym posúdením veci sa dovolací súd nemohol zaoberať, nakoľko v nadväznosti na nedostatky v postupe a rozhodnutí krajského súdu vo vyhovujúcej časti, by bolo akékoľvek vyslovenie právnych záverov zo strany najvyššieho súdu predčasné.

32. Vzhľadom na to, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C.s.p., najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku I, v časti, v ktorej potvrdil rozsudok okresného súdu v časti o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 663.878,37 eur s príslušenstvom, a v súvisiacich výrokoch II. a III., ktorými krajský súd rozhodol o nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (výrok II.).

33. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C.s.p.).

34. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znova o trovách pôvodného konania (prvoinštančného a odvolacieho konania) a aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

35. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

